

ARCHIV MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM

ARCHIV OBCE BOŽTĚŠICE

(1836) 1890 – 1945

Inventář číslo AP 259

NAD 406

Vlastník fondu: Statutární město Ústí nad Labem

Věra Hladíková

Ústí nad Labem 2014

Schvalovací doložka

Schvaluji níže uvedený inventář: AP 259.

Ústí nad Labem, dne 30. prosince 2016

PhDr. Vladimír Kaiser
ředitel Archivu města Ústí nad Labem

Archiv obce Božtěšice

Časový rozsah: (1836) 1890 – 1945

Inventární jednotky: 45

Evidenční jednotky: 11 knih, 3 podací deníky, 7 kartonů

Rozsah: 0,81 bm

Stav ke dni: 6. 11. 2014

Fond reinventarizovala: PhDr. Věra Hladíková

Inventář schválil: PhDr. Vladimír Kaiser

Počet stran: 9

Úvod

I. Vývoj organizace úřadu

Obecní úřad v Božtěšicích vznikl v roce 1850 na základě prozatímního obecního zřízení z roku 1849. Spadal do politického a soudního okresu Ústí nad Labem. Před rokem 1850 byl součástí alodiálního panství Všebořice, které bylo od roku 1754 spojeno s panstvím březnickým v jedno „spojené dominium Březnice a Všebořice“. Posledním feudálním vlastníkem Božtěšic byl tedy krásnobřezenský Adolf Bruno hrabě Ledebur-Wicheln. Obecní úřad zde fungoval do května roku 1945, kdy byl nahrazen místní správní komisí. V roce 1853 se obec Božtěšice sloučila s obcí Skorotice v jednu obec, ke vzájemnému osamostatnění došlo až v roce 1896. Společné měly jen faru, školu a kostel – ve Skoroticích. V čele obce v roce 1850 stál obecní výbor. Ten volil ze svého středu obecní představenstvo, v čele s obecním představeným – starostou, jenž fungoval jako výkonný orgán a prováděl usnesení obecního výboru. V roce 1885 jím byl Josef Rieder, 1892 Karl Struppe, 1896 Franz Löbel, 1900 a 1903 Franz Hampe, 1907 a 1910 Josef Sieber, 1914 Wenzel Hlinka, 1923 Adolf Palme, 1926 a 1934 Josef Watzke. Po roce 1918 dosavadní systém zůstal zachován, důsledně se začal užívat, někde i dříve, výraz obecní zastupitelstvo místo obecní výbor, rovněž tak představenstvo je nahrazeno výrazem obecní rada a skládá se z radních. Okupace pohraničí přinesla ve správě obce zásadní změnu, došlo k postátnění samosprávy jmenováním starosty a jeho dvou zástupců, tzv. přidělců, úřadem říšského landráta. Veškerá moc přešla na říšskou správu. Celé území se stalo říšskou župou sudetskou (Reichsgau Sudetenland) s novým systémem úřadů, a s důsledným uplatněním tzv. vůdcovského principu. Starosta mohl vztáhnout každou záležitost na sebe, radní netvořili žádné kolegium a nedělali společná rozhodnutí, fungovali jen jako starostovi poradci. Navíc k obecní správě patřil zmocněnec NSDAP, zajišťující soulad obecní správy s programem nacistické strany. Od října 1938 byl starostou obce jmenován Josef Breite, prvním zástupcem Otto Köcher a druhým přidělcem Hermann Hinke. Členství obecních funkcionářů v NSDAP bylo základním předpokladem pro výkon funkce.

Obec Božtěšice leží severozápadně od Ústí nad Labem v údolí Klíšského potoka ve výšce 260 m n. m. Německý název obce je Postitz, až do roku 1945 se většina obyvatelstva hlásila k německé národnosti. V roce 1921 ze 788 obyvatel bylo 49 Čechů, 735 Němců, 3 cizinci a 1 „jiné národnosti“. Z původních 43 domů v roce 1833 (a 222 obyvateli) se obec k roku 1887 rozrostla na 61 domů, ve kterých žilo 344 obyvatel a v roce 1921 na 112 domů.

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond vznikl z činnosti Obecního úřadu v Božtěšicích. Původně byl uložen na obecním úřadě, po roce 1945 v budově Místního národního výboru v Božtěšicích. Do okresního archivu byl převezen v roce 1955. V roce 1957 byl uspořádán a k vypracování čistopisu inventáře ve sdruženém inventáři Obecní úřady došlo v roce 1961 Janem Boučkem, ředitelem okresního archivu. Zapsán byl do knihy přírůstků č. 200 v roce 1956.

III. Archivní charakteristika fondu

Časový rozsah: 1890 (1836) – 1945. Časový přesah před rok 1850 je způsoben zápisy pamětní knihy, které byly vedeny již od roku 1836. Protože většina zápisů vznikla po roce 1850, je kniha vřazena do období činnosti obecního úřadu po roce 1850. Největší část materiálu pochází z 20. století

Zachovalost a skartace: úřední knihy jsou dochovány od roku 1899, s výjimkou pamětní knihy, která sahá až do roku 1836. Pomocné knihy existují od roku 1926. K účetním knihám je přiřazena pokladní kniha zpěváckého spolku, jehož finance kontroloval od roku 1939 obecní úřad. Spisy jsou dochovány od roku 1890. Ve fondu bylo skartováno při jeho prvním pořádání v roce 1957. Vyřazeny byly bezvýznamné účetní doklady, část běžné korespondence, část oběžníků a prázdné formuláře.

Archivní struktura: fond je uspořádán podle Metodického návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce č.: AS/1-284/00 v následujícím systému:

Obecní úřad 1850 (1836) – 1945

Knihy

všeobecné správy obce

Knihy pamětní

Knihy zápisů ze schůzí zastupitelstva, rady, komisí

Knihy evidence příslušníků cizích obcí

evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

Knihy daňové evidence

Spisový materiál

registraturní pomůcky

Podací protokoly

spisy

Obec a její správa

Domovské právo

Matriční

Všeobecná správní činnost obce

Správa obecního majetku

Obecní pozemky

Obecní budovy

Rozpočtové hospodaření obce

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

Evidence pobytu

Bezpečnost silnic, doprava a spoje

Stavební záležitosti, elektrifikace

Péče o veřejné ústavy a zařízení

Péče o chudé

Školství

Spolupůsobení ve státních záležitostech

Vojenské záležitosti

Záležitosti daňové a katastrální

Živnostenské záležitosti

Zemědělství, rybolov

Účetní materiál

Účetní knihy

Účetní deníky

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Ve fondu najdeme poměrně významné materiály k dějinám obce. Zajímavé jsou ucelenější údaje v pamětní knize v období 1890 – 1923, velkou výpovědní hodnotu mají zápisy ze zasedání obecního výboru, zastupitelstva. Pro genealogická a demografická pátrání mají význam přehledy o obyvatelstvu, z obecnějšího hlediska jsou důležité stavební písemnosti týkající se veřejných staveb – potok, obecní vodovod, kanalizace.

V. Záznam o vypracování inventáře

Fond nově uspořádala v roce 2012 PhDr. Věra Hladíková, inventář schválil PhDr. Vladimír Kaiser. Původně byl fond uspořádán v roce 1957 a inventarizován v roce 1961 tehdejšími archiváři okresního archivu AP č. 72/2. Později přibyl ještě dodatek v podobě prozatímního inventáře.

Literatura

- Zevrubný popis rozdělení země království Českého, Praha 1854
- Statistisches Gemeindelexikon der Čechoslovakischen Republik herausgegeben vom statistischen Staatsamte auf Grund der Volkszählung vom 15. Februar 1921, I. Böhmen, Praha 1921, s. 191
- Adolf Hame, Das Dorf Postitz vor 50 Jahren. Beiträge zur Heimatkunde des Aussig - Karbitzer Bezirkes, Ústí nad Labem 1925, s. 168.
- Heimatkunde des Bezirkes Aussig III/2, Ústí nad Labem 1931
- Kleine Ortskunde für den Stadt- und Landkreis Aussig, Ústí nad Labem 1944
- AMUL, Okresní úřad 1850 – 1938, kniha inv.č.17

inv. č.

čas. rozsah

karton

A: Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850

Úřední knihy			
1	Parcelní protokol	1843	KT 7

B: Obecní úřad 1850 – 1945

I. Úřední knihy

1) Knihy všeobecné správy obce

a) Pamětní knihy

2	Pamětní kniha obce (Gedenkbuch der Gemeinde)	1836 – 1923	KT 1
---	--	-------------	------

b) Knihy zápisů ze schůzí

3	Protokoly zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1899 – 1909	KT 1
---	--	-------------	------

4	Protokoly zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1910 – 1923	KT 1
---	--	-------------	------

5	Protokoly zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1924 – 1932	KT 1
---	--	-------------	------

c) Knihy evidence příslušníků cizích obcí

6	Knihy hlášení cizích příslušníků v obci (Meldebuch)	1927 – 1945	KT 1
---	---	-------------	------

2) Knihy evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

a) Knihy daňové evidence

7	Rozpis daní a dávek (Hebelisten)	1944 – 1945	KT 2
---	----------------------------------	-------------	------

II. Spisový materiál

1) Registraturní pomůcky

8	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1926 – 1931	zvl
---	---------------------------------------	-------------	-----

9	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1935 – 1936	KT 2
---	---------------------------------------	-------------	------

10	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1941 – 1945	KT 2
----	---------------------------------------	-------------	------

2) Spisy

Obec a její správa

a) Domovské právo

11	Hlášení obyvatelstva a domovská příslušnost A – H	1920-1940	KT 2
----	---	-----------	------

11	Hlášení obyvatelstva a domovská příslušnost I – Z	1920-1940	KT 3
----	---	-----------	------

	b) Matriční		
12	Opisy oznámení o úmrtí nebo pohřbování německých vojáků na frontách	1940 – 1945	KT 4
13	Úmrtní listy Němců	1942 – 1945	KT 4
	c) Všeobecná správní činnost obce		
14	Různá akta a oběžníky (protiletcecká obrana)	1940 – 1944	KT 4
15	Akta o oběžníky týkající se maloobchodu a živností	1939 – 1942	KT 4
	Správa obecního majetku		
	a) Obecní pozemky		
16	Polohopisné a parcelační plány	1910 – 1935	KT 4
	b) Obecní budovy		
17	Seznam domů obce podle čísel popisných a majitelů	s. d.	KT 5
	c) Rozpočtové hospodaření obce		
18	Předběžný rozpočet obce na rok 1929	1929	
	Péče o bezpečnost a veřejný pořádek		
	a) Evidence pobytu		
19	Hlášení pobytu A - Z	1910 – 1940	KT 5
	b) Bezpečnost silnic, doprava a spoje		
20	Výstavba zdi před znečištěním ze silnice	1925	KT 5
21	Výstavba můstku, zamezení škodám při vysoké vodě	1925-1926	KT 5
	c) Stavební záležitosti, elektrifikace		
22	Přehled o stavbách – výkaznictví	1932-1933	KT 5
23	Úprava potoka	1925 – 1934	KT 5
24	Regulace potoka a s tím spojené jednání ohledně parcel a pozemkových záležitostí	1939 – 1941	KT 6
25	Regulace Klíšského potoka (Bradenbach)	1930 – 1935	KT 6
26	Stavba vodovodu	1890 – 1932	KT 6
27	Projekt kanalizace v obci	1930	KT 6
28	Vedení kanalizace napříč silnicí Božtěšice – Skorotice	1928	KT 7
29	Záměr zřízení lapače kamenů v potoce (Bradenbach)	1932	KT 7
30	Křižovatka vodovodního potrubí pod kabelem spojů	1933	KT 7
31	Soukromé stavby (čp.47, 77, 110, 130)	1922-1934	KT 7
32	Nabídka na stavbu kanálu	1925	KT 7
33	Rozpočet na stavbu obecního domu – nabídka šesti firem a 7 plánů	1930	KT 7
34	Smlouva o odběru elektřiny	1928	KT 7
	Péče o veřejné ústavy a zařízení		
	a) Péče o chudé		
35	Sociální podpory	1941	KT 7
36	Přidělení nábytku z opuštěného domu	1938	KT 7
	b) Školství		
37	Seznamy školských spolků – rozpočty	1943	KT 7

Spolupůsobení ve státních záležitostech

a) Vojenské záležitosti

38 Hlášení vojáků v záloze 1928 – 1938 KT 7

b) Záležitosti daňové

39 Daňová vyhláška 1926 KT 7

c) Živnostenské záležitosti

40 Lámání šterku v Božtěšicích (provizorní šterkovna) 1931 KT 7

d) Zemědělství, rybolov

41 Pronájem rybářského rajonu 1910 KT 7

III. účetní materiál

1) Účetní knihy

42 Hlavní kniha (Hauptbuch) 1944 KT 7

43 Kniha příjmů a vydání (Sachbuch für Vermögen) 1940 – 1945 KT 7

2) Účetní deníky

44 Pokladní deník, příjem a vydání (Kassajournal) 1912 – 1921 KT 7

45 Pokladní kniha pěveckého spolku v Božtěšicích
(Kassabuch des Gesangvereines Postitz) 1914 – 1945 KT 7